

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ครูมืออาชีพ
 - 1.1 ความหมาย
 - 1.2 คุณลักษณะของครูมืออาชีพ
 - 1.3 การพัฒนาครูมืออาชีพ
2. กลยุทธ์ในการพัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพ
 - 2.1 การเตรียมการสอน
 - 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.3 การใช้สื่อและเทคโนโลยี
 - 2.4 การวัดและประเมินผล
 - 2.5 การวิจัยในชั้นเรียน
3. การพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0
4. มาตรฐานการประเมิน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

ครูมืออาชีพ

ความหมาย

ชูชาติ พวงมาลี (2550 : หน้า 19) ได้กล่าวว่า ครูมืออาชีพหมายถึง ผู้ที่มีความรักในวิชาชีพ สามารถจัดการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ตรงตามความต้องการของนักเรียน ด้วยเทคนิควิธีสอนที่หลากหลายเป็นระบบ และสามารถปรับเปลี่ยนตนเองให้ เป็นไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยนต์ ชุ่มจิต (2550 : หน้า 24) ได้กล่าวว่า ครูวิชาชีพ หมายถึง ครูที่ประกอบไปด้วย คุณสมบัติหลัก 2 ประการ ประการแรก คือ ความรู้ชัด รู้จริง รู้แจ้ง รู้ที่จะสอนไม่ควรสอน ประการที่สอง คือ ความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ทั้งหลายแก่ปวงศิษย์ รวมทั้งการอบรมสั่งสอนโน้มน้าวจิตใจให้ศิษย์ประพฤติตนอยู่ในคุณธรรมความดี

สุธีรา สุริยวงศ์ (2550 : หน้า 22) กล่าวว่า ครูมืออาชีพ หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่จะต้องอยู่กับผู้เรียนตลอดเวลา กระบวนการเรียนการสอนของครูจะต้องใช้กับเด็กนักเรียนทั้งด้าน ทฤษฎีและปฏิบัติดังนั้นครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จะทำให้มีความรู้ ความสามารถ ได้โดยครูที่ดี มีความตั้งใจพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีคุณภาพ มีความสามารถเหมาะสมกับ เป็นครูยุคใหม่

สรุปได้ว่า ครูมืออาชีพ หมายถึง ครูที่มีความชำนาญทางวิชาชีพ สามารถพัฒนาทักษะวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ยึดถือมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีจรรยาบรรณและวัฒนธรรมปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู มุ่งพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างแท้จริงเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

คุณลักษณะของครูมืออาชีพ

รัชนี้ งามัน (2553 : หน้า 88-89) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูมืออาชีพในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการสอน ครูจะต้องสอน ครูจะต้องแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนเริ่มการสอนทุกครั้ง สอดแทรกความรู้คุณธรรมและจริยธรรมขณะสอน ให้ความสนใจและติดตามผลการเรียนอย่างใกล้ชิด ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม พูดและเขียนชัดเจน ให้เสรีภาพแก่นักเรียนในการแสดงความคิดเห็น ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการเรียน และใช้สื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอ
2. ด้านวิชาการ ครูควรมีการศึกษาและค้นคว้าให้มีความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และนำแนวคิดใหม่มาใช้ในการแก้ปัญหาในการสอน
3. ด้านสุขภาพและจิตใจ ครูควรมีร่างกายที่แข็งแรง สะอาด ไม่เป็นโรคติดต่อ สุขภาพจิตดี มีอารมณ์มั่นคง และมีอารมณ์ขันในบางโอกาส
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูควรจะรู้จักนักเรียนทุกคน และจำชื่อได้ ให้คำชมเชยเมื่อกระทำ ความดี เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สนทนากันนอกเหนือจากเวลาเรียน
5. ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ครูควรจะต้องมีความยึดมั่นในหลักธรรมศาสนาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป
6. ด้านบุคลิกภาพ ครูควรมีบุคลิกลักษณะกระตือรือร้น เข้าสอนตรงเวลา มีความรับผิดชอบสูง แต่งกายสะอาด เรียบง่าย มีความอดทน
7. ด้านการอบรม แนะนำ และการปกครอง ครูใช้เหตุผลในการตัดสินใจความถูกต้องของนักเรียน ด้วยเหตุผลและเป็นธรรม ควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด
8. ด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ครูยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและการมีระเบียบวินัย ควรเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557 : หน้า 7- 8) ได้กำหนดว่า องค์ประกอบสำคัญของความเป็นมืออาชีพ ประกอบด้วย

1. มีความรู้อย่างแท้จริงในเรื่องที่ทำ รู้หลักวิชา ที่ไปที่มาของเรื่องที่ทำอย่างรอบด้านและสามารถคาดคะเนเพื่อหาทางแก้ไขได้ในกรณีที่มีเหตุผิดปกติเกิดขึ้น
2. มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ความสามารถนี้จะเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ ไหวพริบ ปฏิภาณ จนกลายเป็นความเชี่ยวชาญพิเศษที่คนทั่วไปไม่มี
3. มีความสามารถในการประสานสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการ สื่อสารทำความเข้าใจได้ดีมีการสนทนาที่สร้างสรรค์ รู้จักอดทน อดกลั้นเพื่อที่จะได้ทำผลงานที่ตอบสนองความต้องการได้ถูกต้อง

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของครุมืออาชีพนั้นต้องเป็นผู้ปฏิบัติการสอนที่มีคุณลักษณะใน 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และด้านการพัฒนาตนเอง

การพัฒนาครุมืออาชีพ

ยนต์ ชุ่มจิต (2550 : หน้า 33 – 34) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครุมืออาชีพไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาครุต้องมุ่งเน้นการพัฒนาตนของครุ หมายความว่า ในการพัฒนาครุนั้นจะต้องเน้นไปที่การพัฒนาตนของครุแต่ละคนเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อให้ครุแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนให้เจริญเต็มที่ เมื่อครุมีความเจริญงอกงาม มีความสมบูรณ์อย่างเพียงพอแล้ว ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะร่วมด้วยช่วยกันพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

2. การพัฒนาครุต้องมุ่งเน้นความครอบคลุมทุกด้าน หมายความว่า จะต้องพัฒนาครุให้เกิดความครุความชำนาญทุก ๆ ด้าน เช่น ความรู้ความเข้าใจเทคนิคการสอนใหม่ ๆ สามารถใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจกฎระเบียบของทางราชการที่ประกาศใช้ใหม่ มีความรอบรู้ตามสภาวการณ์บ้านเมืองรวมทั้งความรู้เท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน

3. การพัฒนาครุต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หมายความว่า ไม่ให้บุคคลที่เป็นครุนั้นจะต้องมีคุณวุฒิมากน้อยเพียงใด สอนในระดับใด จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ ทั้งเพราะความเจริญก้าวหน้าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ บุคคลอื่นจะให้ความเคารพยกย่องในความรู้อาชีพของบุคคลที่มีความเจริญก้าวหน้า ความสามารถของบุคคลจะสัมพันธ์กับความเข้าใจในงานที่กำลังปฏิบัติ และที่สำคัญยิ่ง คือ บุคคลที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและควรให้การสนับสนุนเพื่อปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญต่อไป

4. การพัฒนาครุต้องมุ่งเน้นการจัดความต้อหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้นประกอบวิชาชีพครูโดยทั่วไป เช่น ความบกพร่องทางด้านคุณธรรม ศีลธรรม ความเฉื่อยชาในการทำงาน ความไม่กระตือรือร้นต่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพและการขาดเทคนิควิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ

5. การพัฒนาครุต้องมุ่งส่งเสริมความมั่นคงถาวรและความเจริญก้าวหน้าให้แก่ครุ หมายความว่า การจัดกิจกรรมใด ๆ เพื่อพัฒนาครุนั้น นอกจากจะได้กระทำให้ครอบคลุมตามหลักการดังกล่าวข้างต้นแล้วจะต้องกระทำเพื่อให้ครุเกิดความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ มีความมั่นคงต่อวิชาชีพ และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจต่องานวิชาชีพของตนอยู่เสมอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557 : หน้า 34 - 49) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาครุมืออาชีพ ดังนี้

1. การพัฒนาครุให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครุ เพื่อให้ครุเกิดความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครู การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นกัลยาณมิตรและเมตตาศิษย์ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ให้เต็มศักยภาพ

2. การส่งเสริมให้ครุจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยพัฒนาครุให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ สร้างทักษะการบูรณาการ ซึ่งครอบคลุมงานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผล การจัดแสดงการเรียนรู้ และการวิจัย

3. การพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นสื่อ ICT (Information and Communication Technology) โดยส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรม /สื่อการจัดการเรียนรู้ มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาวิธีสร้างสื่อที่มีคุณภาพ พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ ICT (Information and Communication Technology) ที่สอดคล้องและตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน

4. พัฒนาให้ครูมีจิตวิทยาในการดูแลช่วยเหลือพัฒนาการเรียนตามธรรมชาติและศักยภาพ โดยพัฒนาให้ครูกู้และเข้าใจธรรมชาติ ความต้องการและพัฒนาการตามวัย ค้นพบความสามารถพิเศษของเด็กแต่ละคน และสามารถจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมได้

5. เพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การค้นคว้าและพัฒนาวิชาชีพให้แก่ครู โดยให้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและสาขาวิชา สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

สรุปได้ว่า การพัฒนาครูมืออาชีพนั้นต้องดำเนินอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและสอดคล้องกับ ความต้องการพัฒนาครู สถานศึกษาและหน่วยงาน โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนครู ให้สามารถนำหลักสูตรการศึกษาและไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียนพร้อมทั้งการเสริมสร้างความรู้ และทักษะในการนำไปสู่การพัฒนาตนเองและการพัฒนากิจกรรมการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน

กลยุทธ์ในการพัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

นักวิชาการได้กำหนดเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการพัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพไว้ ดังนี้

การเตรียมการสอน

ความหมาย

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2550 : หน้า 52) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเตรียมการสอน หมายถึง การคิดล่วงหน้าถึงเนื้อหาสาระ วัตถุประสงค์ แนวคิด วิธีการใช้สื่อการสอน และการประเมินผลเพื่อจะได้เตรียมเครื่องมือ และกิจกรรมสำหรับการสอนตามขั้นตอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

สุวัฒน์ มุทเมธา (ออนไลน์. 2553) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเตรียมการสอน หมายถึง การจัดวางแผนการสอน แนวการสอน หรือโครงการสอน อันประกอบด้วย การกำหนด จุดประสงค์การจัดเนื้อหา กิจกรรม ประสพการณ์ต่าง ๆ สื่อการเรียน สื่อการสอน วิธีสอน กระบวนการ เรียนรู้ กลวิธีต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การเตรียมการสอน หมายถึง การเตรียมความพร้อมของครูในการสอน และนักเรียนก็พร้อมเมื่อเริ่มเรียน ดังนั้นการสอนที่มีการเตรียมการสอนจึงเป็นการสอนที่พัฒนา การจัดการเรียนรู้อ

กระบวนการของการเตรียมการสอน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (256 : หน้า 10) กล่าวว่า การเตรียมการสอนมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครูและเอกสารประกอบการสอนต่าง ๆ เพื่อจัดทำ แผนการสอน
2. ศึกษาผู้เรียนให้ทราบถึงความรู้พื้นฐาน ประสพการณ์เดิม ความสามารถ ความสนใจเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเตรียมการสอน

3. เขียนแผนการสอน

4. เตรียมสื่อการเรียนการสอน เอกสารหรือข้อทดสอบ ตลอดจนสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมก่อนสอน

จำนง พรายแย้มแซ (25 58 : หน้า 18) กล่าวว่า การเตรียมการสอนมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตร แผนการสอนและกำหนดการสอน
2. กำหนดโครงสร้าง เนื้อหา ประสบการณ์
3. กำหนดมโนคติของเรื่องที่จะสอน
4. กำหนดวิธีสอนและกิจกรรม
5. เตรียมสื่อ สภาพแวดล้อมทางการเรียน
6. ทดสอบพื้นฐานและเตรียมความพร้อมของนักเรียน

สรุปได้ว่า การเตรียมการสอน เป็นการกระทำก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ประกอบด้วย การศึกษาหลักสูตร และเตรียมการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของครู ซึ่งต้องทำการศึกษาค้นคว้าและทดลองปฏิบัติในประเด็นและเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบ เพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ และคำอธิบายที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ความหมาย

ทิตนา แคมมณี (2550 : หน้า 11) ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นงานเฉพาะบุคคล ทำแทนกันไม่ได้ ครูที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องมีการใช้กระบวนการคิด สร้างความเข้าใจ ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางสังคม เพราะในเรื่องเดียวกันอาจคิดได้หลายแง่หลายมุมทำให้เกิดการขยาย เติมเต็มข้อความรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับด้วย ดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นความรู้ที่เบิกบาน เพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้ นำไปสู่ความใฝ่รู้ อยากรู้อีก เพราะเป็นเรื่องน่าสนใจ ครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือ คับข้องใจบ้าง ผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจ และเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้ เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิต ขยายพรมแดนความรู้ได้ ไม่มีที่สิ้นสุด ครูจึงควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จบ

6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงเพราะได้รู้มากขึ้นทำให้เกิดการเรียนรู้ไปใช้ในการ เปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตัวเอง

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2550 : หน้า 47) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึงวิธีการที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนด การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จึงเป็นความสามารถและทักษะของครูผู้สอน ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์และมีทักษะการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนสูงสุด

กระบวนการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2556 : หน้า 11) ได้กล่าวถึง กระบวนการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนโดยคำนึงถึงข้อต่อไปนี้

1. ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่วางแผนไว้ในแผนการสอน
2. ใช้ทักษะการสอนที่เหมาะสม เช่น การอธิบาย การใช้วาจา กิริยาท่าทาง การเขียน

กระดานดำ

3. ใช้เทคนิควิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดโดยใช้วิธีสอนหลายรูปแบบและดำเนินการสอนอย่างเป็นกระบวนการ

4. เน้นการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ลงมือ ปฏิบัติด้วยตนเอง

5. ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้

6. ใช้ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ให้ถูกต้อง เช่น การเสริมกำลังใจ การจูงใจ การฝึกหัด การให้ งานตามความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคล การสอนจากง่ายไปหายาก

7. สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ เช่น ห้องเรียนสะอาด สว่าง กว้างขวาง ครูผู้สอนใจดีไม่เข้มงวดดุต้น

8. ใช้วิธีการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2560 : หน้า 5 - 6) ได้ กำหนดเกี่ยวกับ กระบวนการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย การใช้คำถามหมวกความคิด 6 ใบ มีขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษาหลักสูตร จัดทำตารางการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กับหลักการ จุดหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ และคำอธิบายรายวิชา เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และออกแบบการจัดการเรียนรู้

1.2 กำหนดเทคนิควิธีสอนและกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับข้อ 1.1 โดยเลือกใช้ เทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย

1.3 สรรวจองค์ประกอบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

1.3.1 จัดเตรียมสื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.3.2 จัดเตรียมเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุม ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัยและเน้นการประเมินตามสภาพจริง

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียนเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้นซักถาม ทบทวนหรือแสดงความคิดเห็นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่

2.2 ขั้นดำเนินการสอน ลักษณะกิจกรรมมุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้มากที่สุด ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ร่วมแสดงออกด้วยการตั้งคำถาม ตอบคำถามโดย ออกแบบ กรอบของความคิด ด้วยการใช้คำถามตามสี่ของหมวก (หมวกแต่ละสีใช้แทนวิธีคิดแต่ละ แบบ) ซึ่งจะใช้หมวกสีใดก่อนหลังก็ได้และผู้เรียนสามารถใช้คำถามของหมวก แต่ละสีได้ไม่จำกัด จำนวนครั้ง จนกระทั่งได้คำตอบหรือองค์ความรู้ในเรื่องที่เรียนอย่างชัดเจน ในขั้นตอนนี้จึงจำเป็นต้อง มีการร่วมกันวิเคราะห์เพื่อให้ได้ความจริง ข้อเท็จจริงหรือคำตอบที่ต้องการลักษณะ คำถามที่นำมาใช้ ในขั้นตอนนี้

หมวกสีขาว ใช้คำถามที่กระตุ้นให้ได้คำตอบและข้อมูลที่เป็ข้อเท็จจริง จากการอ่าน การสังเกต หรือเหตุการณ์

หมวกสีแดง ใช้คำถามกระตุ้นเพื่ออธิบายความรู้สึกต่อข้อมูลเรื่องราวหรือเหตุการณ์

หมวกสีเหลือง ใช้คำถามให้ค้นหาข้อดีหรือจุดเด่นของข้อมูล เรื่องราวหรือเหตุการณ์

หมวกสีดำ ใช้คำถามให้ระบุสาเหตุของปัญหาความไม่สมบูรณ์ ความล้มเหลว

หมวกสีเขียว ใช้คำถามเสนอวิธีแก้ไข การเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีกว่าทางเลือกใหม่

หมวกสีฟ้า ใช้คำถามเพื่อตัดสินใจหรือสรุปข้อมูล เช่น ข้อคิด ความรู้ที่ได้รับทางเลือก ที่จะนำไปปฏิบัติ

2.3 ขั้นสรุป เป็นการสรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยร่วมกันสรุปความรู้ ภาพรวมของเรื่องที่เรียนหรือสรุปสาระ สำคัญของบทเรียน โดยนำความรู้ที่ได้มาทั้งหมดมานำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสรุปข้อค้นพบหรือสังเคราะห์เป็นองค์ ความรู้ใหม่

2.4 ขั้นประเมินประเมินผล ควรใช้วิธีการที่หลากหลายประเมินสิ่งที่คุณเรียนได้เรียนรู้จาก การจัดกิจกรรม ซึ่งได้จากการสรุป การทดสอบ การบันทึก การตรวจผลงาน การประเมินผล อาจเปิด โอกาสให้ผู้เรียน เพื่อน ผู้ปกครองหรือชุมชนร่วมประเมินผลได้

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นความสนใจใน การเรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้าง เจตคติที่ดีในเนื้อหาวิชาเรียน ใส่ใจพฤติกรรมของผู้เรียนในการแสดงออกให้มีความเหมาะสมใน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การใช้สื่อและเทคโนโลยี

ความหมาย

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2559 : หน้า 4) ให้ความหมายไว้ว่า การใช้สื่อและเทคโนโลยีหมายถึง การใช้สิ่งๆช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งครูและนักเรียนเป็นผู้ใช้เพื่อให้เกิดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ไฮนิกส์ และคณะ (Heinich and et al. 1985 : p.5) ให้ความหมายไว้ว่า การใช้สื่อและเทคโนโลยี หมายถึง การใช้สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ ภาพถ่าย วัสดุฉายและวัสดุสิ่งตีพิมพ์ซึ่งเป็นพาหนะในการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลไปยังผู้รับเมื่อนำมาใช้กับการเรียนการสอน หรือส่งเนื้อหาความรู้ไปยังผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การใช้สื่อและเทคโนโลยี หมายถึง การใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและเทคนิควิธีการที่ครูนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ กระบวนการของการใช้สื่อและเทคโนโลยี

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2552 หน้า 24 - 25) กำหนดไว้ว่า กระบวนการของการใช้สื่อและเทคโนโลยี ครูต้องจัดเตรียมและใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยกำหนดขั้นตอนในการใช้สื่อการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ไว้ดังนี้

1. การเตรียมตัวของครูผู้สอนให้มีความพร้อมในการใช้สื่อการเรียนรู้ ครูจะต้องศึกษาเนื้อหาสาระในสื่อการเรียนรู้ที่ได้เลือกไว้เพื่อตรวจสอบว่ามีความสมบูรณ์ตามที่ต้องการหรือไม่ รวมถึงต้องมีการทดลองใช้สื่อเพื่อที่จะทดสอบประสิทธิภาพของสื่อว่าสามารถสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้เพียงใด เหมาะสมกับเวลาหรือไม่และต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง นอกจากนี้ยังจะต้องเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานด้วย

2. การจัดเตรียมความพร้อมของสภาพแวดล้อม ต้องจัดให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับสถานที่หรือห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งของอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงระยะที่นั่งของผู้เรียนและแสงภายในห้องด้วย

3. การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ครูผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนรู้เป้าหมาย ของการเรียนรู้ แนะนำการใช้สื่อในกรณีที่ผู้เรียนต้องใช้สื่อเอง ที่สำคัญจะต้องบอกว่าผู้เรียนต้องทำกิจ กรรมอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง

4. การดำเนินการใช้สื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องสังเกตว่าผู้เรียนมีปฏิกิริยาอย่างไรในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความตั้งใจหรือกระตือรือร้นหรือไม่ เพราะปฏิกิริยาของผู้เรียนจะเป็นตัวชี้วัดว่าสื่อมีความเหมาะสมกับกิจกรรมเพียงใด

5. การประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นการนำข้อมูลจากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจนว่ามีอุปสรรคในการใช้สื่ออย่างไร มีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนเพียงใด การประเมินจะช่วยให้การตัดสินใจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป หรือปรับปรุงพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การใช้สื่อและเทคโนโลยี เป็นการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนของครูที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสอน มีความสามารถในการผลิตสื่อ มีความชำนาญและรู้วิธีใช้สื่อการสอน เลือกสื่อที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เตรียมสื่อและตรวจสอบสื่อที่จะนำไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อที่ทันสมัยและมั่นคงถาวร

การวัดและประเมินผล

ความหมาย

พิชิต ฤทธิจรูญ (2550 : หน้า 4) กล่าวไว้ว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง การตัดสินคุณค่าหรือการตีราคา ข้อมูลที่ได้จากการวัดโดยเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการวัดผลว่า หมายถึง เครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาเพราะผลจากการวัดผลและการประเมินผลการศึกษาจะเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจของครู เพื่อใช้ในการปรับปรุงวิธีสอน การใช้สื่อการสอน แบบเรียน หลักสูตร การแนะแนว การจัดระบบการบริหารของโรงเรียน ตลอดจนการปรับปรุงวิธีการเรียนของผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการจัดการศึกษาเป็นไปตามแนวทางและบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรต้องการ

แม็คมิลแลน (McMillan, 2001 : p. 10) กล่าวว่า การวัดและผล หมายถึง กระบวนการที่มีระบบในการกำหนดตัวเลขให้กับผลการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้ครูได้ผลการเรียน ของนักเรียนออกมาเป็นตัวเลข เพื่อนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการ พัฒนาและเรียนรู้เต็มศักยภาพ และเป็นการสะท้อนถึงคุณภาพของครูและนักเรียน

กระบวนการของการวัดและประเมินผล

พิชิต ฤทธิ์จรรยา (2550: หน้า 10) กล่าวว่า กระบวนการในการวัดและประเมินผลมีดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน ขั้นนี้เป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างครู กับผู้เรียนก่อนเริ่มจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูจะนำเอาเอกสารที่เป็นสาระและกิจกรรมตลอดทั้ง ภาคเรียน ซึ่งเรียกว่าแผนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาและตกลงกัน ตั้งแต่ต้นภาคเรียนว่า จุดประสงค์ของวิชานี้เป็นอย่างไร กิจกรรมการเรียนการสอนต้องทำอะไรบ้าง เกณฑ์การตัดสินผลการ เรียนมีวิธีอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพตลอดทั้งภาคเรียน และมีสิทธิ์ที่จะขอเพิ่มหรือลดหรือปรับสาระ และกิจกรรมที่ครูนำเสนอได้

2. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ขั้นนี้เป็นการแปลงจุดมุ่งหมายทั่วไปหรือจุดมุ่งหมายของ รายวิชาเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ในแต่ละบทหรือหน่วยการเรียนเพื่อให้ครูมีความชัดเจนใน พฤติกรรม และคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และเพื่อให้สามารถวัดได้ สังเกตได้จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรมประกอบด้วยเงื่อนไขที่แสดงพฤติกรรมและเกณฑ์ขั้นต่ำที่สามารถแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

3. สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล ขั้นนี้ครูต้องรู้ว่าเครื่องมือมีกี่ประเภท แต่ละประเภทมี ลักษณะเฉพาะ ข้อดีและข้อจำกัดอย่างไรเพื่อที่จะเลือกใช้ให้เหมาะกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่จะวัด เครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนของผู้เรียนมีหลายประเภท เช่น แบบทดสอบ แบบวัดเจตคติ แบบสังเกต เป็นต้น

4. ทดสอบและเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อครูสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วก็นำไปรวบรวมข้อมูลควรมีการตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ หลังจากนั้นก็นำไปรวบรวมข้อมูล ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 3 ระยะ คือ ระยะก่อนเรียน ระหว่างการเรียนการสอน และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน

5. จัดกระทำข้อมูล ในขั้นนี้ครูจะต้องรู้ว่าจัดกระทำข้อมูลเพื่อจุดประสงค์ใดเพื่อบรรยาย เกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือต้องการบรรยายเป็นกลุ่ม หากต้องการบรรยายเป็นกลุ่มจะบรรยาย เฉพาะกลุ่ม หรือจะสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มใหญ่โดยอาศัยกลุ่มที่ศึกษานี้เป็นกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลที่วัด มาได้นี้อยู่ในระดับมาตราใด บอกประเภท ลำดับที่ หรือบอกช่วง นั่นคือครูต้องมีความรู้เรื่องมาตรการวัด และมีความรู้เรื่องสถิติ ทั้งสถิติบรรยายและสถิติอ้างอิง

6. ตัดสินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนของผู้เรียนที่ปฏิบัติกันมาก ในปัจจุบันก็คือ การตัดเกรดหรือการให้ระดับผลการเรียนซึ่งกระทำเมื่อประเมินภายหลังสิ้นสุดและอาจกระทำเฉพาะ สิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละตอนก็ได้ เช่น ให้เกรดในการสอบย่อยแต่ละครั้ง ให้เกรดผลงานการให้ เกรดตอนท้ายของบทเรียน เป็นต้น ซึ่งครูจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักในการตัดเกรดและวิธีการตัด เกรดที่ดี

กัสคีย์ (Guskey, 2000 : pp. 41 - 42) กล่าวว่า กระบวนการในการวัดและประเมินผล สามารถลำดับขั้นตอนได้ 4 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดมาตรฐานสำหรับคุณภาพการตัดสิน
2. มาตรฐานควรมีความเกี่ยวข้องและสมบูรณ์
3. รวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
4. สร้างมาตรฐานเพื่อกำหนดคุณค่า หรือคุณภาพ

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลเป็นการศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร เพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินกำหนดภาระงานและชิ้นงานที่แสดงถึงศักยภาพของผู้เรียน ใช้ กระบวนการสังเกต การบันทึกและการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลจากผลงานที่ผู้เรียนปฏิบัติ ครูมี ความสามารถในการสร้างข้อสอบที่ดีและมีการให้คะแนนอย่างยุติธรรม

การวิจัยในชั้นเรียน

ความหมาย

สุวิมล ว่องวานิช (2550 : หน้า 11) ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การ วิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ ทันทีและสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานใน โรงเรียนได้มีโอกาสนอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ และนำผลที่เกิดขึ้นเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอน

สุภัทรา เอื้องวงศ์ (2554, ออนไลน์) ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัย เพื่อหานวัตกรรมสำหรับแก้ปัญหาหรือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเน้น ในลักษณะการวิจัยเชิง ปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีปัญหาการเรียนรู้เป็นจุดเริ่มต้น ผู้สอนหาวิธีการ หรือนวัตกรรม เพื่อแก้ปัญหา มีการสังเกตและตรวจสอบผลของการแก้ปัญหา/การพัฒนา แล้วจึงบันทึกและสะท้อนการ แก้ปัญหาหรือการพัฒนานั้น ๆ การวิจัยในชั้นเรียนมักเป็นการวิจัยขนาดเล็ก (Small Scale) ที่ ดำเนินการโดยผู้สอน เป็นกระบวนการที่ผู้สอนสะท้อนการปฏิบัติงานและเสริมพลังอำนาจให้ครูผู้สอน

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียนภายในชั้น เรียน ซึ่งมีเป้าหมายในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กระบวนการของการวิจัยในชั้นเรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2550 : หน้า 15) ได้กล่าวถึง กระบวนการของวิจัยในชั้นเรียนว่า ต้องมี การดำเนินงานที่เป็นวงจรต่อเนื่อง มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมและเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่ง ของการทำงานปกติให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชั้นเรียนที่สามารถปฏิบัติ ได้จริงโดย จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนคือการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

มากที่สุดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร และใช้กระบวนการ การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กระทรวงศึกษาธิการ (25 57 : หน้า 7) ได้กล่าวถึง กระบวนการของวิจัยในชั้นเรียนว่า กระบวนการทางการวิจัยในชั้นเรียนในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มี 5 ขั้นตอนสำคัญ คือ

1. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
2. กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา
3. พัฒนาการหรือนวัตกรรม
4. นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้
5. สรุป

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะจัดกิจกรรมการเรียนอย่างเป็นระบบโดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการหาข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้คำตอบ นำผลที่ได้มา ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู โดยครูเป็นผู้ทำการวิเคราะห์ปัญหาและความ ต้องการของผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนเก็บรวบรวมข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการแก้ไขปัญหาหรือสรุปผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2560 : ออนไลน์) ได้กล่าวเกี่ยวกับ การศึกษาในยุค Thailand 4.0 มีความหมายมากกว่าการเตรียมความพร้อมของคนหรือให้ความรู้กับคนเท่านั้น แต่ เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ กล่าวคือ นอกจากให้ความรู้แล้วต้องทำให้เขาเป็นคนที่รักที่จะ เรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วย นั่นก็คือการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก ในขณะเดียวกัน Thailand 4.0 คือ การพัฒนาประเทศให้ มีความทันสมัย มีรายได้มากขึ้น และก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยจะต้องผลิต นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ และต้องสามารถติดต่อกับนานาชาติได้ด้วย ดังนั้นการศึกษาจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับเด็กไทย ได้เข้าก้าวสู่ Thailand 4.0 อย่างเป็นรูปธรรมในหลายด้าน เช่นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสาร กับนานาชาติ ทั้งเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือ และการ ค้าขาย ซึ่งที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการยกระดับภาษาอังกฤษของประเทศผ่านโครงการ สำคัญต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาครูภาษาอังกฤษผ่านกระบวนการ Boot Camp, จัดทำแอปพลิเคชัน Echo Hybrid, Echo English เป็นต้น การส่งเสริมการเรียนการสอน วิชาคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับ ศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของโลกและวัตถุต่าง ๆ ในขณะเดียวกันเด็กไทยในอนาคตก็ต้องคงไว้ซึ่ง วัฒนธรรมของไทยที่งดงาม ควบคู่กับการเรียนรู้ศาสตร์ใหม่ ๆ ที่มีความทันสมัยด้วยเช่นกัน การพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์ สิ่งสำคัญหนึ่งที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ค้นพบเกี่ยวกับ Communication Thinking Skill คือการสอนเรื่องการคิดวิเคราะห์ ไม่สามารถแยกวิชาสอนต่างหากได้ แต่จะต้องมีการ เรียนวิชาการแต่ละเรื่องอย่างลึกซึ้งเสียก่อน หลังจากนั้นการคิดวิเคราะห์จะตามมาเอง เช่นเดียวกับ การเรียนภาษาอังกฤษ ต้องมีความรู้เรื่องไวยากรณ์ควบคู่กับการอ่าน จนมีความรู้เรื่องคำและเรื่อง

ภาษาจริง ๆ เมื่อนั้นเราก็จะสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้งานต่อได้ ด้วย การปรับหลักสูตรการเรียนการสอน ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการกำลังปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อนำมาใช้ในปีการศึกษา 2561 จากเดิมเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจจะปรับให้เรียนเป็นรายวิชา เฉพาะเช่นในอดีต โดยเนื้อหาหลักสูตรจะเปลี่ยนไปตามองค์ความรู้ในโลกยุคใหม่ พร้อมกับการเรียน เฉพาะเรื่องที่สำคัญ ๆ และเรียนให้รู้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้อาจเกิดวิชาใหม่ ๆ เช่น Computing ที่จะเป็น การเรียนเกี่ยวกับโปรแกรม ที่ใช้ควบคุมการทำงานของเครื่องจักร เครื่องกลเพื่อให้เด็กสร้างนวัตกรรม และรู้เท่าทันเทคโนโลยี, ความรู้เรื่องวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ใหม่ ๆ ที่จะนำไปสู่การสร้าง นวัตกรรมได้ในที่สุด รวมทั้งอาจจะนำวิชาเดิม ๆ กลับมาสอนอีก เช่น วิชาภูมิศาสตร์ เพื่อให้เกิดการ เรียนรู้เรื่องของโลก เกี่ยวโยงไปสู่วิชาวิทยาศาสตร์และเกษตรกรรม คือความเข้าใจการเกิดของมนุษย์ เข้าใจพื้นที่ เป็นต้น การพัฒนาปรับปรุงตำราเรียนให้มีมาตรฐาน 5 ดาว กระทรวงศึกษาธิการมีความ พยายามที่จะสร้างตำราเรียน ให้มีมาตรฐาน เพราะตำราที่ดีจะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น อยากตั้งคำถาม ดังนั้น ตำราเรียนต้องตอบสนองต่อผู้เรียนจริง ๆ ขณะนี้อยู่ระหว่างการ จัดทำมาตรฐานตำราเรียน โดยจะมีการให้คะแนน (ดาว) ตามองค์ประกอบของตำราที่กำหนดขึ้น เช่น มีรูปเล่มสวยงาม มีภาพประกอบที่ดี มีหัวเรื่องบทเรียนและเป้าหมายที่ชัดเจน มีวิธีการและตัวอย่างใน การแก้โจทย์-แก้ปัญหา ตลอดจนมีแบบฝึกหัดและมีลิ้งค์เชื่อมโยงแบบออนไลน์ เป็นต้น ล่าสุดได้มีการ ประชุมหารือร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับสำนักพิมพ์ที่ผลิตตำราเรียนทั้งหมด เพื่อผลิต ตำราเรียนที่ดีมีคุณภาพ และในอนาคตรัฐบาลก็จะใช้ตำราเรียนที่ได้ 5 ดาวเท่านั้น หากตำราใดมี มาตรฐานที่เท่ากัน ก็จะพิจารณาจากราคาต่อไป จากนั้นจึงส่งรายชื่อตำราเพื่อให้โรงเรียนไปจัดหา มาใช้ต่อไป

การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กภายใต้โครงการโรงเรียนดีใกล้บ้าน ขณะนี้ได้เริ่ม ดำเนินโครงการแล้วในโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการรอบแรก ซึ่งจะเริ่มดำเนินในช่วงเปิดภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 259 แห่ง โดยทุกอย่างต้องเกิดจากการยอมรับและตัดสินใจของคนใน พื้นที่ ชุมชน พ่อแม่และผู้ปกครอง แม้ที่ผ่านมาเราจะมี ความพยายามที่จะยกระดับโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ยังไม่สำเร็จเพราะหลายฝ่ายไม่เห็นด้วย แต่ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการ พยายามชี้แจงให้เห็นถึง ทางเลือกที่ดีกว่าของบุตรหลาน โดยให้เด็ก ๆ ย้ายไปเรียนในโรงเรียนแม่เหล็กที่มีความพร้อมมากกว่า ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกัน พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพื่อพัฒนาทั้งทางด้านกายภาพและวิชาการให้สามารถรองรับนักเรียนและครูที่ เพิ่มขึ้นได้

ลขสกรของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชมงคล

มาตรฐานการประเมิน

คณะกรรมการด้านมาตรฐานสำหรับการประเมินผลทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ได้พัฒนาและกำหนดมาตรฐานสำหรับการ ประเมินผลระบบแผนงาน โครงการและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยคณะกรรมการนี้ได้พัฒนาเกณฑ์ที่มี คุณภาพสำหรับการประเมินผล ประกอบด้วย (McMillan & Schumacher, 2002, pp. 530-531)

1. มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อให้แน่ใจว่า การประเมินผลจะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้ประเมินผลได้ข้อมูลตามต้องการ มุ่งเน้นในด้านของผล

การประเมินที่ต้องให้ข้อมูลหรือสารสนเทศตามที่ผู้ใช้ผลการประเมินต้องการและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้ การนำมาตราฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) ไปใช้นั้นควรมีความชัดเจนในความต้องการของผู้นำข้อมูลไปใช้ ผู้ประเมินจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ ขอบเขตและการเลือกสารสนเทศควรตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการประเมิน สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้นำไปใช้ และการอธิบายผลการประเมินนั้นต้องมีความเป็นเหตุเป็นผลและเชื่อถือได้

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินผลจะต้องเป็นจริง ประหยัดและมีข้อความที่เหมาะสม การนำมาตราฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) ไปใช้นั้น กระบวนการประเมินต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การมีส่วนร่วมวางแผนการประเมิน ผลการประเมิน มีประสิทธิผลและคุ้มค่างบค่าใช้จ่าย

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ จริยธรรมและค่านึงถึงสวัสดิการของผู้เกี่ยวข้องและผู้ได้รับผลกระทบ จากผลการประเมินผลมาตรฐานเหล่านี้คือ ข้อตกลงที่เป็นทางการ ข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ ซึ่งเปิดเผยให้สาธารณชนมีสิทธิรู้ได้ตามสิทธิของมนุษย์และปฏิภิกิริยาร่วมกันของมนุษย์และควรมีการรายงานผลด้วยความยุติธรรม การนำมาตราฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) ไปใช้นั้น ในการรายงานผลการประเมินนั้นข้อมูลควรมีความสมบูรณ์โดยบอกถึงจุดแข็งและข้อจำกัดที่ได้จากการประเมินและกระบวนการประเมินผลนั้นต้องประเมินด้วยความยุติธรรม

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) เป็นมาตรฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการปฏิบัติที่กำหนดคุณค่า ได้กำหนดว่า วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องมีความถูกต้องโดยผู้ให้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ต้องสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้จริง มีความเที่ยงตรง แหล่งข้อมูลมีความเชื่อถือได้ โดยให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ใช้วิธีวิเคราะห์และเสนอผลการประเมิน ที่ถูกต้อง ไม่ลำเอียง มีความเป็นปรนัย การนำมาตราฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) ไปใช้นั้น ควรใช้วิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แหล่งข้อมูลและสารสนเทศเชื่อถือได้ มีการรายงานผลที่ชัดเจน ตรวจสอบได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ชูชาติ พวงมาลี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา คุณลักษณะของครูมืออาชีพของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูมืออาชีพของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่าทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูมืออาชีพของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงกว่าครู สำหรับ

ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูมืออาชีพของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูมีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหาร

ไพรินทร์ เหมบุตร (2555 : หน้า 95) ได้ศึกษา กลยุทธ์การนิเทศเพื่อพัฒนาครูมืออาชีพในเครือข่ายการนิเทศที่ 18 พบว่า การพัฒนาการนิเทศเพื่อพัฒนาครูมืออาชีพในเครือข่ายการนิเทศที่ 18 มีกลยุทธ์การพัฒนาประกอบด้วย 1) เพิ่มศักยภาพศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในการนิเทศให้เอื้อต่อการพัฒนาครูมืออาชีพอย่างทั่วถึง รอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2) พัฒนาศักยภาพครูมืออาชีพโดยการสร้างสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด 3) ส่งเสริมสนับสนุนศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูให้เผยแพร่ผลงาน นวัตกรรมใหม่ ๆ ผ่านระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพ 4) ส่งเสริมการใช้การวิจัยเป็นฐานในการบริหารจัดการกระบวนการนิเทศสู่ความเป็นมืออาชีพทั้งระบบ 5) ส่งเสริมระบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง และ 6) ผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

ควิก (Quicke, 2000 : p.299) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์การของครูมืออาชีพกับการเรียนรู้ในสังคมร่วมกันเพื่อประเมินความคิดของความเป็นครูมืออาชีพในบริษัทในขณะนี้ นเพื่อแนะนำให้เกิดองค์การการเรียนรู้ในสถาบันที่ครูมืออาชีพทำงานอยู่ พบว่า การสร้างแนวความคิดใหม่ของครูมืออาชีพ ต้องเน้นความเป็นประชาธิปไตยร่วมกันบนพื้นฐานของการสื่อสารอย่างสมเหตุสมผลในบริษัทที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจากระบบราชการ (Bureaucratic) ให้หลวมมากขึ้นในชั้นของอำนาจ การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ ความเป็นกันเองระหว่างครูมืออาชีพด้วยกัน ความไวเนื้อเชื้อใจกันในการทำงาน ความเป็นอิสระในการทำงานที่มีการตรวจสอบอย่างเป็นธรรม และความรับผิดชอบ ครูมืออาชีพจะทำงานกับผู้นำที่มีใจ จริงใจให้ความเป็นอิสระและสามารถให้การสนับสนุนเพื่อการพัฒนาตนเองได้ในทุกด้าน รวมทั้งสังคมความเป็นครูมืออาชีพไม่ชอบอำนาจแต่ชอบบรรยากาศแบบเป็นกันเองและยอมรับซึ่งกันและกันในความรู้ความสามารถการส่งเสริมบรรยากาศในการร่วมมือกันเป็นสิ่งจำเป็นมาก การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ การสนับสนุนการทำงานและด้านส่วนตัวเพื่อให้มีศักดิ์ศรี

บอช (Bauch, 2011 : Online) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของความเป็นครูมืออาชีพและความรู้สึกต่อสถานการณ์ในโรงเรียนชนบทที่เสี่ยงภัยด้านสัมพันธภาพกับผู้ปกครอง จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูมืออาชีพ สรุปได้ว่าคุณลักษณะครูมืออาชีพหรือครูที่ดี ประกอบด้วย 1) มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู มีความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีสุขภาพกายและใจที่สมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดี เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก 2) มีความรู้ความสามารถในการสอน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการและความต้องการของผู้เรียน มีการเตรียมการสอนและใช้สื่อประกอบการสอน ใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม

ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 3) มีความรู้กว้างขวางทางวิชาการ สนใจและติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการศึกษาอยู่เสมอ นำวิธีการใหม่ ๆ มาปรับปรุงการเรียนการสอนของตน 4) มีความสนใจในตัวนักเรียน ให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาพร้อมกับนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบถึง กลยุทธ์การพัฒนาคู่มืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 เพื่อให้ได้ก กลยุทธ์ในการพัฒนาคู่มืออาชีพ และสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้กำหนดไว้ว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและกลยุทธ์ในการ เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กร/หน่วยงานในระดับอาเซียนและนานาชาติ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี